

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 172g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului II din Legea nr. 180 din 7 iulie 2023, a articolului 15 alin. (8)
din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a
judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de
Justiție și a articolului 18 alin. (1) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu
privire la Consiliul Superior al Magistraturii

(evaluarea judecătorilor Curții Supreme de Justiție)

CHIȘINĂU

23 ianuarie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judcători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 14 august 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 23 ianuarie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului II din Legea nr. 180 din 7 iulie 2023, a articolului 15 alin. (8) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și a articolului 18 alin. (1) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, ridicată de dl avocat Ghenadie Bambuleac, în interesele dlui Anatolie Țurcan, parte în dosarul 3-15/2024, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea Supremă de Justiție, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. În cadrul examinării sesizării, doamna judecătoare Domnica Manole i-a prezentat Plenului o cerere de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate, Curtea Constituțională a decis admiterea cererii.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

4. La 8 iulie 2024, dl Anatolie Țurcan a formulat în fața Curții Supreme de Justiție o contestație împotriva hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii referitoare la nepromovarea evaluării externe.

5. La 16 iulie 2024, Curtea Supremă de Justiție a primit contestația pentru examinare și a stabilit data examinării acesteia în ședință publică.

6. La 29 iulie 2024, dl avocat Ghenadie Bambuleac a ridicat excepția de neconstituționalitate.

7. Printr-o Încheiere din 2 august 2024, un complet de judecători ai Curții Supreme de Justiție, format din dnele Stela Procopciuc și Stella Bleșceaga și dl Vladislav Gribincea, a admis ridicarea excepției de

neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 28 Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază.

[...]”

c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 180 din 7 iulie 2023 pentru interpretarea unor prevederi din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor și Legea nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție sunt următoarele:

„[...]”

Art. II. - Articolul 7 alineatul (1) din Legea nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr.117–118, art. 192), cu modificările ulterioare, se interpretează după cum urmează:

în sensul literei d), membrul Comisiei de evaluare trebuie să nu dețină și nici să nu fi deținut funcția de deputat în Parlament sau de membru al Guvernului în Republica Moldova în ultimii 3 ani;

în sensul literei e), membrul Comisiei de evaluare trebuie să nu fi făcut parte dintr-un partid politic din Republica Moldova în ultimii 3 ani.

[...]”.

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție sunt următoarele:

Articolul 15
Audierea

„[...]”

(8) Recuzarea concomitentă a tuturor membrilor Comisiei de evaluare este interzisă.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii sunt următoarele:

Articolul 18
Recuzarea și autorecuzarea

„(1) Membrul Consiliului Superior al Magistraturii nu poate participa la examinarea problemei și urmează să fie recuzat dacă există împrejurări care exclud participarea lui la examinare sau împrejurări ce ar trezi îndoieli privind obiectivitatea lui. În cazul în care există astfel de împrejurări, membrul Consiliului este obligat să declare autorecuzarea.

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

11. Autorul sesizării susține că Legea nr. 180 din 7 iulie 2023, care reprezintă un act normativ de interpretare a Legilor nr. 26/2022 și nr. 65/2023, a completat, de fapt, prin articolul II una dintre condițiile pe care trebuie să le întrunească membrii Comisiei de evaluare. La modul concret, legislatorul a interpretat criteriul de membru al unui partid politic în ultimii trei ani în sensul că se referă doar la calitatea de membru într-un partid politic din Republica Moldova în ultimii trei ani. Astfel, autorul consideră că legislatorul și-a depășit atribuția reglementată de articolul 66 lit. c) din Constituție, iar prevederea contestată din legea de interpretare este neconstituțională.

12. Totodată, în opinia autorului, membrii Comisiei de evaluare au fost desemnați contrar prevederilor legale. Mai mult, articolul 15 alin. (8) din Legea nr. 65/2023 nu stabilește motive pentru recuzarea membrului Comisiei de evaluare. Astfel, autorul consideră că este lipsit de dreptul la un tribunal instituit prin lege, pe care îl consideră aplicabil și în cazul când e vorba de evaluare în fața Comisiei de evaluare. De asemenea, în lipsa garanțiilor unui proces echitabil, autorul susține că este încălcat și articolul 28 în coroborare cu articolul 1 alin. (3) din Constituție.

13. De asemenea, autorul susține că articolul 18 alin. (1) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nu recunoaște alte motive pentru recuzarea sau autorecuzarea membrilor Consiliului, care le-ar putea pune în discuție imparțialitatea. Așadar, în opinia sa, norma este contrară articolelor 1 alin. (3), 20 și 28 din Constituție.

14. În fine, autorul consideră că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 20, 28 și 66 lit. c) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 180 din 7 iulie 2023, din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul II din Legea nr. 180 din 7 iulie 2023, articolul 15 alin. (8) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și articolul 18 alin. (1) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. Prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate sub aspectul criticilor avansate de autor.

19. Curtea a stabilit în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv). În acest sens, Curtea va analiza aplicabilitatea prevederilor contestate la soluționarea cauzelor de pe rolul Curții Supreme de Justiție.

20. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în procedura de examinare a unei contestații împotriva hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii referitoare la nepromovarea evaluării externe. Astfel, Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

21. În sesizare, autorul afirmă că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*statul Republica Moldova*), 20 (*accesul liber la justiție*) și 28 (*viața intimă, familială și privată*), 66 lit. c) (*atribuțiile de bază ale Parlamentului*) din Constituție.

22. Referitor la incidența articolului 1 alin. (3) din Constituție, Curtea subliniază că acest articol comportă un caracter general și nu poate reprezenta un reper individual și separat (a se vedea DCC nr. 79 din 4 iulie 2024, § 21).

23. Curtea reiterează că în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate autorul acesteia trebuie să demonstreze incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 83 din 19 iulie 2024, § 24). Așadar, Curtea va raporta fiecare normă contestată la dreptul fundamental pretins

a fi încălcat, pentru a vedea dacă este demonstrată incidența dreptului respectiv.

24. Referitor la articolul 15 alin. (8) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, autorul susține că nu-i poate recuza pe membrii Comisiei de evaluare pentru că legea contestată nu prevede motive de recuzare sau de abținere.

25. Curtea are în vedere rolul Comisiei de evaluare care nu este o autoritate publică în sensul prevederilor Codului administrativ. În linii generale, Comisia de evaluare colectează informațiile relevante despre fiecare subiect evaluat, verifică aceste informații în sensul determinării corespunderii acestora criteriilor de integritate etică și financiară, audiază subiectul evaluat în legătură cu informațiile supuse verificării și întocmește un raport de evaluare. Raportul Comisiei trebuie să fie motivat și să conțină fapte relevante, motive și propuneri privind promovarea sau nepromovarea evaluării de către subiectul evaluat (articolul 16 alin. (1) din Legea nr. 65/2023). Deși legea nu prevede expres acest fapt, raportul Comisiei nu produce vreun efect juridic în privința subiectului evaluat. Raportul întocmit de Comisie este trimis Consiliului Superior al Magistraturii, care, la rândul său, are competența să-l accepte sau să-l respingă (a se vedea articolul 17 alin. (2) din Legea nr. 65/2023). Autoritatea care decide cu privire la promovarea sau nepromovarea judecătorilor este Consiliul Superior al Magistraturii. De altfel, așa cum a menționat Comisia de la Veneția în opinia sa din 14 martie 2023, Comisia de evaluare are competențe de investigare, iar raportul trimis către Consilii are caracter de recomandare (a se vedea CDL-AD(2023)005, §§ 6 și 42), (a se vedea HCC nr. 2 din 16 ianuarie 2025, § 143).

26. În acest sens, Curtea observă că Legea nr. 65/2023 stabilește că evaluarea judecătorilor Curții Supreme de Justiție și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție este efectuată, *inter alia*, în baza următoarelor principii: (i) independența Comisiei de evaluare; (ii) echitatea procedurii de evaluare (art. 2 alin. (2)); „procedura de evaluare este stabilită de lege și de regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare” (art. 5 alin. (2)), precum și că membrul comisiei de evaluare are obligația să nu desfășoare activități care ar putea genera un conflict de interese și acțiuni incompatibile cu calitatea de membru al Comisiei de evaluare și să le declare în modul stabilit în regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare (articolul 10 alin. (1) lit. c)). În aplicarea coerentă a dispozițiilor menționate, articolul 10 § 1 din Regulamentul¹ de organizare și funcționare a comisiei de evaluare stabilește că membrii comisiei de evaluare nu participă la activități care implică sau ar putea da naștere unui conflict de interese și care sunt incompatibile cu calitatea de membru al Comisiei sau ar putea discredita Comisia sau ridica dubii cu privire la obiectivitatea acesteia.

27. De asemenea, Curtea are în vedere garanțiile aplicabile în fața Comisiei de evaluare. Astfel, Legea prevede obligația notificării

¹ https://cdn.prod.website-files.com/65dc9c889b671cd4987c7b51/660bc22e43cbaae3b1af2134_1.pdf

subiectului evaluării despre inițierea procedurii de evaluare, dreptul subiectului evaluat de a-și da demisia, de a avea acces la informațiile acumulate de Comisie, de a prezenta probe, de a oferi explicații, în cadrul audierii, cu privire la dubiile comunicate, de a fi asistat de un avocat sau de un avocat stagiar pe parcursul procedurii de evaluare, de a fi audiat în ședință închisă, de a nu se autoincrimina și de a solicita recuzarea membrului comisiei de evaluare. De asemenea, comisia de evaluare trebuie să motiveze raportul de evaluare (a se vedea HCC nr. 2 din 16 ianuarie 2025, § 146).

28. Totodată, Curtea reține că lipsa unor motive sau circumstanțe concrete pentru recuzarea membrului comisiei de evaluare nu prezintă vreo problemă din perspectiva accesului liber la justiție sau a dreptului la viața intimă și privată. Dimpotrivă, această situație instituie o garanție suplimentară pentru persoana vizată, *i.e.* de a cere recuzarea membrului comisiei de evaluare în cazurile în care poate argumenta și proba că există motive sau circumstanțe care pun la îndoială imparțialitatea acestuia.

29. Mai mult, Curtea subliniază că noțiuni precum „imparțialitate” și „conflicte de interese” sunt frecvent utilizate în legislația națională și internațională, inclusiv în jurisprudența CEDO, fără a necesita o enumerare exhaustivă a circumstanțelor aplicabile. Acest cadru normativ flexibil permite interpretarea și aplicarea prevederilor în funcție de specificul fiecărui caz. Prin urmare, Curtea declară inadmisibil acest capăt al sesizării.

30. Referitor la articolul II din Legea nr. 180 din 7 iulie 2023, Curtea observă că prin prevederile acestuia legislatorul a interpretat, *inter alia*, dispoziția articolului 7 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 65/2023 și a stabilit că „membrul Comisiei de evaluare trebuie să nu fi făcut parte dintr-un partid politic din Republica Moldova în ultimii 3 ani”.

31. Prin adoptarea Legii nr. 180/2023 legislatorul a făcut uz de prerogativa sa constituțională prevăzută la articolul 66 lit. c), potrivit căreia Parlamentul interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor pe întregul teritoriu al țării. Nimic din textul articolului II al Legii contestate nu poate fi interpretat în sensul că acesta ar restrânge în exercițiu dreptul accesului liber la justiție sau că ar atenta la viața privată a unui potențial subiect al evaluării. Prin urmare, în acest capăt al sesizării, Curtea nu poate reține incidența articolelor 20, 28 și 66 lit. c) din Constituție.

32. Referitor la articolul 18 alin. (1) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, autorul susține că motivele de recuzare nu trebuie să se limiteze doar la împrejurări, ci și la faptele care ar putea ridica îndoieli privind obiectivitatea membrului Consiliului Superior al Magistraturii.

33. În acest context, Curtea nu vede cum ar fi afectate articolele 20 și 28 din Constituție, de vreme ce recuzarea membrului Consiliului Superior al Magistraturii este admisă dacă există: *i)* împrejurări care exclud participarea lui la examinare sau *ii)* împrejurări ce ar trezi îndoieli privind obiectivitatea lui. Sensurile relevante ale termenului „împrejurări”, inclusiv sinonimele acestui termen, sunt conținute de Dicționarul Explicativ al Limbii Române.

34. Totodată, Curtea observă că sub aparența unor critici referitoare la afectarea normelor constituționale, autorul își manifestă dezacordul în privința evaluării sale. Astfel, autorul ridică, în acest caz, o problemă de aplicare și interpretare a legii, chestiune care nu ține de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 86 din 25 iulie 2024, § 27).

35. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Având în vedere cele menționate, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului II din Legea nr. 180 din 7 iulie 2023, a articolului 15 alin. (8) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și a articolului 18 alin. (1) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, ridicată de dl avocat Ghenadie Bambuleac, în interesele dlui Anatolie Țurcan, parte în dosarul 3-15/2024, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 23 ianuarie 2025
DCC nr. 7
Dosarul nr. 172g/2024*